

O. A. Stasevska,
PhD, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Culturology,
Yaroslav the Wise National Law University

O. V. Umanets,
PhD (Art Criticism), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Culturology,
Yaroslav the Wise National Law University

INTERDEPENDENCE OF MORALITY AND LAW: THE PHILOSOPHICAL ASPECT

Permanently important in the history of philosophical and ethical thought, the scientific and practical problem of the interdependence of morality and law, which is always actualized during the period of significant social transformations, becomes especially acute due to the specifics of the realities of modern life of the Ukrainian society.

The interdependence of morality and law was at the center of the scientific attention of philosophers of all time, as evidenced by the works of Socrates, J. Locke, C.-A. Helvetius, P. Golbach, J.-J. Rousseau, I. Kant, G. Hegel, J. Fichte, J. Bentam, I. Ilyin, M. Berdyaev, L. Petrazhitsky, P. Novgorodtsev, V. Solovyov, B. Kistyakovskiy (they expressed the idea of defining the law as a «minimum of morality») etc. [1; 2]. In traditional philosophical and ethical thought, law was conceived as part of ethics, in the philosophy of the moral of Modern times there was a distinction between them as independent and specific regulators of human behavior, which is especially evident in the teachings of I. Kant. Western European scientific tradition of the XVIII – XIX centuries formed an understanding of the law to self-restraint of state power in favor of a citizen (G. Hegel, J. Locke, J.-J. Rousseau etc.).

Ukrainian philosophical thought proceeds from the understanding of law on the basis of the prospect of spiritual perfection of the individual, from a

peculiar panmoralism – the primacy of morality over the law. The statement of their interconnection does not mean ignoring the specifics of each of these phenomena, determined by their orientation towards various aspects of the behavior and consciousness of people.

Modern Ukrainian society is in a position of reevaluation of values, changes in social norms, dynamic social transformations of all spheres of society's life. However, sometimes the lack of an adequate understanding of morality as the driving force of positive, democratic change complicates the formation of a humanistic and anthropocentric legal doctrine, a new legal thinking [3, p. 275]. Under the conditions of the transformation of Ukrainian society, understanding of the interaction, mutual influence and interdependence of morality and law is actualized by the need for the approval of certain moral values and the choice of ways to achieve socially useful order. Socially oriented Modern philosophical and ethical thought, aimed at comprehending the essence and specificity of the ambiguous existence of man and society, has the purpose and contributes to prediction of the moral life of society as a whole. The need for such prediction is due to the fact that specific historical changes imply the need for rethinking the perceptions of mutual influence and the interdependence of morality and law, their role as the leading social regulators, as means of streamlining social relations.

The dynamics and direction of economic, political and spiritual transformations in Ukraine in the XXI century require a theoretical analysis of the mechanisms of the interdependence of moral and legal regulation. The level of legality and the state of the rule of law in the state, the degree of legal awareness and the moral culture of society, as well as the effectiveness of positive, democratic changes depend on the interaction of morality and law – phenomenon that complement each other.

The authors emphasize only the positive influence of these phenomena on each other, although the term «interdependence» also implies their confrontation and conflict. In our opinion, phenomenological, ontological, functional (specified in the regulatory and regulatory dominant), categorically-conceptual unity of morality and law, the coincidence of a large part of their norms allows to consider morality as the basis for the functioning of law, and the law of at least morality in society, which acts as an absolute demand in the relevant epoch and necessitates their guarantee by the authority and power of the state. At one time V. S. Soloviev expressed the opinion that the law is the first, lower degree of moral order, designed to withstand evil [4].

The cohesiveness, close contact of the norms of law and the «universal», «all-pervasive» morality are due to the fact that they operate in a single «space» of social ties, penetrate into all spheres of public life, are not limited to a substantially separate sphere of social relations, have interrelated spheres of action. The affinity of these social regulators, as well as some common value of the legal and moral norms, complicates the exclusively clear and definitive separation of them in the philosophical and ethical sense. Important moments of the delineation is that the problem field of morality connected with understanding the behavior of individuals «from the inside», in close connection with their spiritual principles, the problem field of law – with the understanding «externally» with the support of coercive mechanisms. Consequently, the law can not allow actions that do not comply with moral norms and regulations; the law may prohibit immoral acts in case of violation of the rights of others; law can not order to determine the necessary moral actions.

The defining line of distinction between morality and law must take into account the specific historical conditions for the functioning of these social regulators. The greater rigidity of legal sanctions than moral ones is not a universal difference that existed in all eras and in all societies; moreover, moral prohibitions often became laws, and legal norms became moral norms.

The interdependence of morality and law is also manifested in the fact that law in general is completely subject to moral evaluations (positive or negative). The nature of law as a phenomenon arising and functioning in the process of social interaction of people in real social relations determines its moral content, since there are practically no social connections that cannot be assessed from the moral point of view and which do not fall into the area of moral regulation. In any legal system there are organizational rules devoid of moral meaning. However, the introduction of any legal norms and rules is aimed at streamlining, ensuring clarity and certainty of social relations, which at the same time is the immanent and permanent goal of morality. Therefore, the entire legal reality can be understood through the prism of good, evil, conscience, honor and dignity in their historically changing interpretation.

References:

1. Кистяковский Б. А. Государство правовое и социалистическое / Б. А. Кистяковский // Вопросы философии. – 1990. – №6. – С. 141–159.

2. Соловьев Э. Ю. Кант И.: взаимодействие морали и права / Э. Ю. Соловьев. – Москва: Наука, 1992. – 216с.
3. Стасевська О. А. Уманець О. В. Моральні виміри функціонування громадянського суспільства / О. А. Стасевська, О. В. Уманець // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. – Збірник наук. праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції 16 листопада 2016 року «Духовно-моральнісні основи та відповідальність особистості у долі людської цивілізації». – Вип. 47 (51), Т. 1. – Харків НТУ «ХП», 2017. – С. 274 – 284.
4. Соловьев В. С. Право и нравственность. – Минск: Харвест; Москва: АСТ, 2001. – 192 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Кафедра культурології

СУПЕРЕЧНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ МОРАЛІ І ПРАВА В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

**Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
30 травня 2019 року**

Харків
«Право»
2019

Редакційна колегія:

А. П. Гетьман – д. ю. н., професор, заслужений діяч науки та техніки України, академік НАПрН України, проректор з наукової роботи НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

В. О. Лозовой – д. філос. н., професор, завідувач кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

Н. В. Маслак – к. ю. н., асистент кафедри кримінального права №1 НЮУ ім. Ярослава Мудрого, приватний нотаріус ХМНО Харківської області;

Ю. А. Меліхова – к. ю. н., доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

О. В. Прудникова – д. філос. н., доцент, доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

Л. М. Сідак – к. філос. н., доцент, доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого, секретар редколегії;

Т. М. Слінько – к. ю. н., доцент, завідувач кафедри конституційного права України НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

О. А. Шумейко – к. філол. н., доцент, доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого

Суперечності взаємодії моралі і права в сучасному українському суспільстві : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 30 трав. 2019 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 200 с.

ISBN 978-966-937-725-8

Збірник містить наукові статті та тези наукових доповідей з питань філософії права, соціальної філософії, етики, правознавства, зокрема кримінального, конституційного, аграрного, екологічного права, кримінології, медицини, а також соціології, педагогіки та актуальних проблем юридичної освіти і морально-правового виховання особистості як складових системи національного виховання в сучасних умовах соціокультурного розвитку.

Для викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти.

УДК 17+177: 340.12

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019

© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

ЗМІСТ

Гетьман А. П. ПЕРЕДМОВА 3

Тематичний напрям 1.

ТРАНСФОРМАЦІЇ МОРАЛЬНОЇ І ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Максимов С. І.

ВЗАЄМОДІЯ МОРАЛІ І ПРАВА 4

Лозовой В. О.

МОРАЛЬ І ПРАВО ЯК РЕГУЛЯТОРИ ДІЯЛЬНОСТІ
Й ПОВЕДІНКИ СОЦІАЛЬНИХ СУБ'ЄКТІВ 7

Погрібна В. Л.

ЧИ ВЛАСТИВА ПРАВУ АМОРАЛЬНІСТЬ? 10

Дзьобань О. П.

ДО ПРОБЛЕМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОЇ
СФЕРИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА 14

Прудникова О. В.

АМБІВАЛЕНТНІСТЬ ВПЛИВУ ГЛОБАЛЬНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ
ПРОЦЕСІВ НА ВІТЧИЗНЯНУ ІНФОРМАЦІЙНУ КУЛЬТУРУ 17

Панков Г. Д.

ПРАВО ЧЕЛОВЕКА НА СУД В НОВОЗАВЕТНОЇ ЕТИКЕ 21

Криворучко С. К.

МОРАЛЬ ПОСТКОЛОНІАЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ 25

Сідак Л. М.

ПРО НЕБЕЗПЕКИ МОРАЛЬНО-ПРАВОВОЇ АНОМІЇ
ДЛЯ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА 30

Колесников М. П.

К ПРОБЛЕМЕ СООТНОШЕНИЯ МОРАЛИ И ПРАВА
В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ 34

Меліхова Ю. А.

МОРАЛЬ І ПРАВО: ЗОНА СПІЛЬНОГО ПЕРЕБУВАННЯ 39

О. А. Stasevska, O. V. Umanets

INTERDEPENDENCE OF MORALITY AND LAW:
THE PHILOSOPHICAL ASPECT 43

Радутний О. Е.

МОРАЛЬ І ПРАВО ЕРИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ
ТА ЦИФРОВОЇ ЛЮДИНИ 46

Пономарьов О. С., Чеботарьов М. К., Терещенко К. І.

МОРАЛЬ І ПРАВО В СИСТЕМІ КУЛЬТУРИ
УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІДЕРА 51

Мищенко В. И.

ДУХОВНОСТЬ В СИСТЕМЕ ПРАВА 56

Сідак Л. М., Ципищук К. В.

МОРАЛЬНО-ПРАВОВА КУЛЬТУРА – ОСНОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЮРИСТА 60

Тематичний напрям 2.

СУПЕРЕЧНОСТІ МОРАЛЬНОЇ І ПРАВОВОЇ ПРАКТИКИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Чурсин Н. Н.

К ВОПРОСУ О ПРОТИВОРЕЧИВОСТИ
МОРАЛЬНОЙ И ПРАВОВОЙ ПРАКТИКИ 65

Савінова Н. А.

КРИЗА ЦІННОСТЕЙ В ПАРАДИГМІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА 70

Меліхова Ю. А., Матвієнко В. В.

ВПЛИВ МОРАЛІ НА ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ 74

Сиротенко С. Є.

МОРАЛЬНІ КАТЕГОРІЇ ЯК ОСНОВА ЗДІЙСНЕННЯ
ПРАВСУДНОГО СУДОЧИНСТВА 77

Трофименко В. А.

КОНТРОЛЬНА ВЛАДА ТА ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ:
ТОЧКИ ЗІТКНЕННЯ 80

Ткачова О. В., Бойко В. О.

МОРАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ПРОЦЕСУ
ВИПРАВЛЕННЯ ТА РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНОГО 84

Соляник К. Є., Перцель К. С.

СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВА І МОРАЛІ
В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА 89

Маслак Н. В., Нестеренко І. В.

ПИТАННЯ ЗАКОННОСТІ ТА МОРАЛЬНОСТІ
ЗАСТОСУВАННЯ КОНФІСКАЦІЇ ЯК ВИДУ ПОКАРАННЯ 92

Мохончук Б. С., Шаранова В. В.

ПРАВОВИЙ ТА МОРАЛЬНИЙ АСПЕКТИ
ВІЛЬНОГО ОБІГУ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ 96